

MRS1/MRS7

MSFI

MRS 1-CILJ I SVRHA

propisati **osnovu za prezentaciju finansijskih izvještaja**, kako bi se obezbijedila njihova **uporedivost** sa :

- finansijskim izvještajima entiteta iz prethodnog perioda, kao i
- finansijskim izvještajima drugih entiteta

MRS 1-CILJ I SVRHA

Postavlja opšte zahtjeve za :

-prezentaciju finansijskih izvještaja

-strukturuom finansijskih izvještaja

-minimalne zahtjeve u pogledu njihovog
sadržaja

MRS 1-prezentacija finansijskih izvještaja

- prikazivanje** (prezentacijom) –prikazivanje elemenata fin. izvještaja bilo u obrascima finansijskih izvještaja, bilo u napomenama.
- objelodanjivanje** -davanje pisanih obrazloženja o računovodstvenim politikama i stavkama iskazanim u finansijskim izvještajima

Djelokrug MRS 1

- Primjenjuje se na sve financijske izvještaje opšte namjene, koji se sastavljaju i prezentuju u skladu sa MSFI.
- U drugim standardima se postavljaju zahtjevi priznavanja, odmjeravanja i objelodanjivanja za konkretne transakcije i druge događaje

Potpuni set finansijskih izvještaja

- Izvještaj o finansijskoj poziciji **na kraju perioda** /sredstva i obaveze
- Izvještaj o ukupnom rezultatu **za period**/ prihodi i rashodi
- Izvještaj o promjenama na kapitalu **za period**
- Izvještaj o tokovima gotovine **za period**/ prilivi i odlivi
- Napomene: kratak pregled značajnih računovodstvenih politika, značajne odluke uprave, izvori neizvjesnosti procjene i druge objašnjavajuće informacije

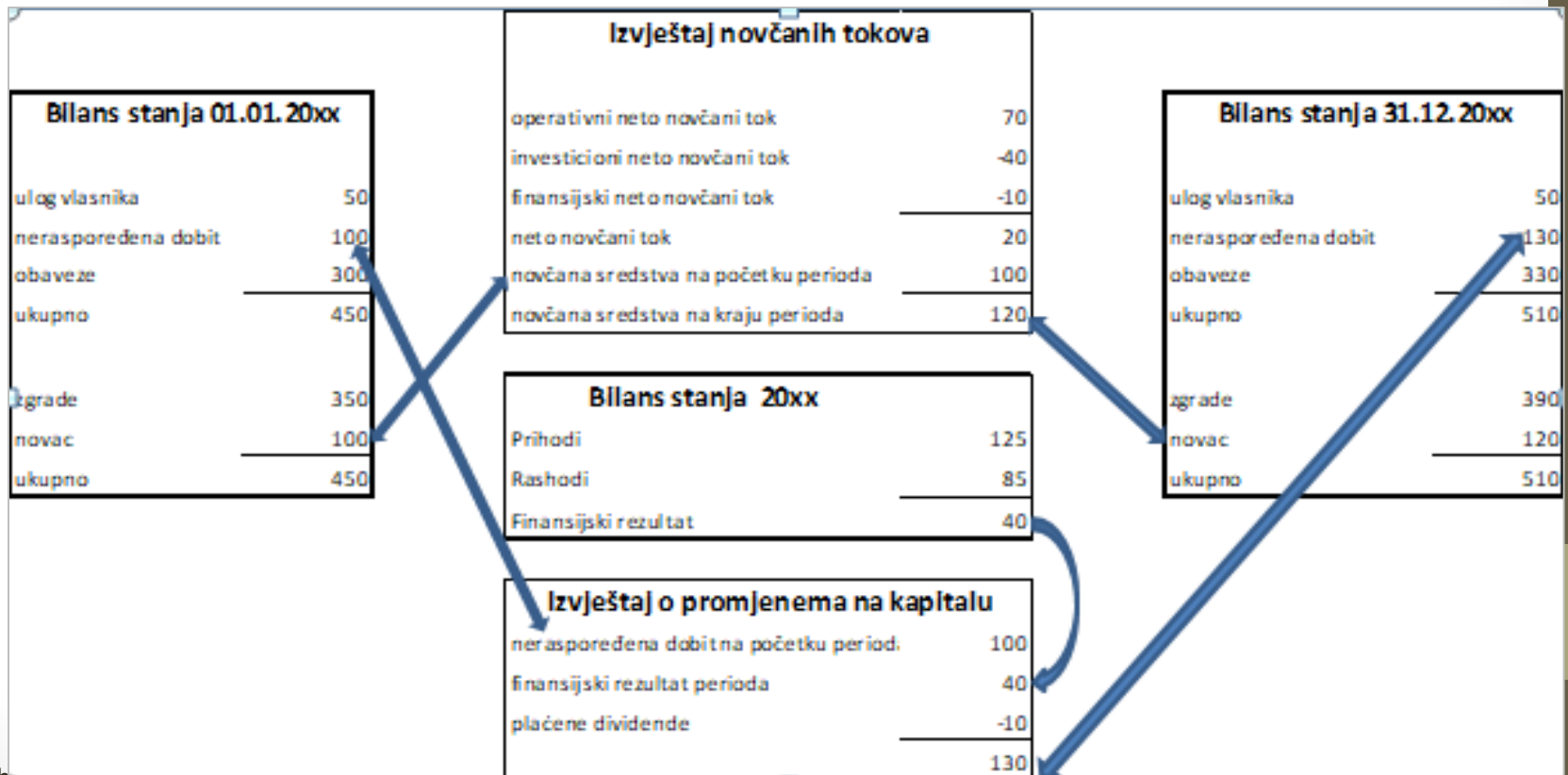
Kako su osnovni finansijskih izvještaji opšte namjene međusobno povezani?

Poslovne odluke

Finansijske

Investicione

Operativne

Preduzeće mora prezentovati pored ovih izvještaja i

- Izvještaj o finansijskoj poziciji na početku najranijeg uporednog perioda kada preduzeće:
  - Primjenjuje računovodstvenu politiku retrospektivno
  - Vršiti retrospektivno prepravljavanje stavki u finansijskim izvještajima
  - Vršiti reklasifikuje stavke u finansijskim izvještajima

TEKUĆA GODINA

31.12.2015

01.01.2014.

Pripremne radnje za izradu finansijskih izvještaja na kraju godine

- Postojanje svih dokumenta koja mogu imati uticaj na imovinu i obaveze (postojanje internih procedura)
- Usklađivanje računovodstvenih politika, načina obračuna i evidentiranja poslovnih transakcija sa izmjenama MSFI, načinom poslovanja i aktuelanim zakonskim propisima
- Ispravka greški iz ranijih perioda u skladu sa zahtjevima MRS 8

Struktura i sadržaj finansijskih izvještaja

- **Finansijski izvještaji moraju da budu jasno utvrđeni tako da se razlikuju od drugih informacija u istom objavljenom dokumentu.**

Sljedeće informacije treba da budu jasno istaknute:

- naziv entiteta o kome se izvještava
- da li se finansijski izvještaj odnosi na pojedinačno preduzeće ili grupu preduzeća
- datum kraja finansijskog izvještaja ili period koji pokriva finansijskih izvještaji
- naziv valute za prezentaciju
- stepen zaokruživanja korišćen za prikazivanje iznosa u finansijskim izvještajima

Opšta obilježja osnovnih finansijskih izvještaja

Polazne pretpostavke:

stalnosti poslovanja

nastanak poslovnog događaja

Obilježja:

Fer prezentacija

Materijalno značajne informacije

Uporedivost

Dosljedna prezentacija

Učestalost izvještavanja

Prebijanje pozicija

Stalnost poslovanja

Stalnost poslovanja

- Finansijski izvještaji treba da budu pripremljeni na osnovu računovodstvene pretpostavke neograničenog vremena poslovanja privrednog subjekta, osim u slučaju kada rukovodstvo ili ima namjeru da likvidira privredni subjekt, ili da prestane sa poslovanjem.
- Kada finansijski izvještaji nisu pripremljeni na bazi načela stalnosti poslovanja, menadžment **ovu činjenicu objelodanjuje zajedno sa objašnjenjem osnove koja je korišćena za pripremanje finansijskih izvještaja i razlog zbog kojeg subjekt ne ispunjava ovu pretpostavku.**

Procjena pretpostavke stalnosti poslovanja

- Rukovodstvo uzima u obzir sve dostupne informacije u vezi budućnosti, koje se odnose na vremenski period od najmanje 12 mjeseci od datuma sačinjavanja bilansa stanja.

Finansijski razlozi

- kratkoročne pozajmice kojima se približava dospelost bez realnih izgleda za njihovo vraćanje ili pretjerano oslanjanje na kratkoročne pozajmice kako bi se finansirala dugoročna imovina;
- indikacije o uskraćenosti finansijske podrške od strane kreditora (nemogućnost postovanja uslova iz ugovora o kreditima);
- trajna nelikvidnost i nesolventnost
- značajno smanjivanje vrijednosti imovine korišćene za stvaranje novčanih tokova

Poslovni razlozi

- menadžment namjerava likvidirati subjekt ili prekinuti poslovanje
- gubitak ključnih rukovodećih osoba bez mogućnosti njihove zamjene
- gubitak glavnog tržišta, franšize, licence ili glavnog dobavljača;
- nedostatak važnih zaliha
- rast vrlo uspješne konkurencije

Revizori i pretpostavaka stalnosti poslovanja

- Revizori pri svakom revizorskom angažmanu, shodno Međunarodnom revizorskom standardu **570**, imaju obavezu da sprovedu odgovarajući postupak kojim **ocijenjuju pretpostavku sposobnosti stalnosti poslovanja**.
- **najvažnija pretpostavka** koju revizor ocjenjuje u procesu revizije
- Revizorske kuće u regionu pri ocjeni ove pretpostavke najčešće koriste *tehnike analize finansijskih izvještaja i klasične pokazatelje zaduženosti, likvidnosti i aktivnosti i profitabilnosti;*

Izražavanje revizorskog mišljenja i pretpostavka stalnosti poslovanja

- Ako postoji razumno uvjerenje da je klijent revizije sposoban da trajno posluje –**pozitivno mišljenje**
- Ako je pretpostavka o stalnosti poslovanja zadovoljena uz pomoć olakšavajućih okolnosti (postoje planovi uprave za održavanje stabilnog finansijskog stanja), onda to treba da bude objavljeno, a ako to nije objavljeno- **mišljenje sa rezervom**
- Ako pitanja vezana za stalnost poslovanja nisu razriješena, revizor treba da navede glavne faktore koji dovode u sumnju sposobnost preduzeće da nastavi redovno poslovanje

Modeli predviđanja bankrota

- Ponderisani zbir više pojedinačnih pokazatelja kojima je moguće predvidjeti finansijsku stabilnost poslovnih subjekata.
- **Altmanov Z-skor (engl. Z –score)-1968.god.**
- Ohlsonovi modeli-1980.god
- Zavgrenim model
- Edmisterov Z-pokazatelj

Altmanov Z-skor model

- Edward Altman 1968. objavio formulu za predviđaje bankrotstva kompanija u periodu od naredne dvije godine
- Linearna kombinacija 5 finansijskih pokazatelja, koji su ponderisani određenim koeficijentima;
- Tačnost modela od 80% do 90%, s lažnim negativnim rezultatom od 15% do 20%

Obračun Z skora kompanija kotiranih na berzama

	Finansijski odnosi-pokazatelji	iznos	
X1	Obrtni kapital/ukupna sredstva	Poslovne aktivnosti	
X2	Neraspoređena dobit/ukupna sredstva	Finansijske aktivnosti	
X3	EBIT/ukupna sredstva	Poslovne aktivnosti	
X4	Tržišna vrijednost kapitala/ ukupne obaveze	Finansijske aktivnosti	
X5	prihodi od prodaje/ukupna sredstva	Sfera profitabilnosti	
Z	$1,2 \cdot X1 + 1,4 \cdot X2 + 3,3 \cdot X3 + 0,6 \cdot X4 + 1,0 \cdot X5$		
	Tumačenje rezultata Z broja:	Z broj ≥ 2.99	Bezbijedna zona
		$1.81 < Z \text{ broj} < 2.99$	Siva zona
		Z broj $\leq 1,81$	Zona bankrotstva

Obračun Z broja kompanija koje se nisu kotirane na berzama

	Finansijski odnosi-pokazatelji	iznos	
X1	Obrtni kapital/ukupna sredstva		
X2	Neraspoređena dobit/ukupna sredstva		
X3	EBIT/ukupna sredstva		
X4	Knjigovodstvene vrijednostikapitala/ ukupne obaveze		
X5	prihodi od prodaje/ukupna sredstva		
Z	$0,717 * X1 + 0,847 * X2 + 3,107 * X3 + 0,42 * X4 + 0,998 * X5$		
	Tumačenje rezultata Z broja:	Z broj ≥ 2.9	Bezbijedna zona
		$1.23 < Z$ broj < 2.9	Siva zona
		Z broj $\leq 1,23$	Zona bankrotstva

- Načelo nastanka poslovnog događaja

Nastanak poslovnog događaja- **obračunska osnova računovodstva**

- Poslovne promjene i događaji priznaju se i evidentiraju u računovodstvenoj evidenciji **onda kada se dogode** i prikazuju se u finansijskim iskazima **u periodu na koji se odnose.**
- Stavke u finansijskim izvještajima se priznaju kada **zadovolje definicije i kriterijume za priznavanje** koji su primarno definisani u Konceptualnom okviru.
- U osnovi svih finansijskih izvještaj, osim Izvještaja o novčanim tokovima.

Novčana vs. obračunska osnova

- **Obračunska osnova:** prihodi i rashodi se priznaju nezavisno od toga kada će po tom osnovu biti izvršeno plaćanje ili naplata
- **Novčana osnova:** prihodi i rashodi se priznaju u zavisnosti od toga kada je nastao priliv odnosno odliv .

Opšta obilježja

Fer prezentacija- osnovno obilježje

- Finansijski izvještaji trebaju istinito (fer) da prikazu finansijsku poziciju, finansijski uspjeh i tokove gotovine preduzeća.
- Fer preznetacija zahtijeva prikazivanje efekata u skladu sa definicijom i kriterijumima za priznavanje elemenata finansijskog izvještavanja uz uvažavanje kvalitativnih karakteristika informacija navedenih u Okviru.

Kada finansijski izvještaji daju fer prezentaciju?

- Kada su usklađeni sa MRS/MSFI
- Kada su usklađeni sa pravnim okvirom
- Kada su primijenjene osnovne kvalitativne karakteristike iz Konceptualnog okvira

Kako do fer prezentacija :

- Izborom adekvatnih računovodstvenih politika
- Prezentovanjem informacija koje pružaju relevantne i vjerodostojne informacije.
- Pružanjem dodatnih informacija, kada su u pitanju posebne transakcije i događaji (svaki standard navodi posebne zahtjeve u pogledu dodatnog objelodanjivanja)

Značajnost i grupisanje

- Svaka materijalno značajna grupa sličnih stavki se prezentuje zasebno u finansijskim izvještajima. Stavke koje su različite prirode ili funkcije se prezentuju zasebno osim ako nisu beznačajne.
- Entitet ne treba da ispuni određeni zahtjev u pogledu objavljivanja u skladu sa MSFI ako informacija nije materijalno značajna.
- **Značajnost** stavki se posmatra sa stanovišta:
  - ✓ Svih finansijskih izvještaja opšte namjene
  - ✓ Napomena

Primjer: Zalihe

- U Bilansu stanja preduzeće je navelo da su mu ukupne zalihe: 6.020.000€
- Preduzeće od zaliha ima sljedeće:
  - materijal za izradu 1.000.000€,
  - kancelarijski materijal 1.000€,
  - materijal za održavanje čistoće 2.000€,
  - roba 10.000€,
  - gotovi proizvodi 3.000.000€,
  - nedovršena proizvodnja 2.000.000€,
  - rezervni dijelovi 4.000€, sitan inventar 3.000€

Izvršite odgovarajuće objelodanjivanje u vezi zaliha u napomenama.

r.b.	Vrsta zaliha	Tekuća godina	Prethodna godina
1.	Materijal za izradu	1.000.000	8.000.000
2.	Nedovršena proizvodnja	2.000.000	2.500.000
3.	Gotovi proizvodi	3.000.000	1.500.000
4.	Ostale zalihe	17.000	20.000

„Prebijanje“ stavki finansijskih izvještaja

- Sredstava i obaveza, kao i prihoda i rashoda se ne prebijaju izuzev kada je prebijanje potrebno ili dozvoljeno nekim Standardom ili Tumačenjem
- Zašto ? *Umanjuje sposobnost korisnika da razumiju nastale transakcije, događaje i okolnosti i da procijene buduće novčane tokove subjekta*
- Odmjeravanje imovine u neto iznosu se ne smatra „prebijanja“.

Učestalost izvještavanja

- Preduzeće treba da prezentuje kompletan niz finansijskih izvještaja bar jednom godišnje.
- Kada preduzeće promijeni kraj izvještajnog perioda potrebno je to objelodaniti:
  - razlog za korišćenje dužeg ili kraćeg perioda;
  - činjenicu da iznosi prezentovani u finansijskim izvještajima nisu u potpunosti uporedivi

Dostavljanje i objavljivanje finansijskih izvještaja u Crnoj Gori

- Pravna lica su dužna da dostavljaju finansijske izvještaje u *papirnoj i elektronskoj formi Poreskoj upravi* najkasnije do **31.03.** tekuće, za prethodnu godinu
- Pravna lica čije se hartije od vrijednosti kotiraju na tržištu hartija od vrijednosti dužna su da svoje **kvartalne i godišnje fin. izvještaje dostavljaju Komisiji za HOV**, a isti će biti objavljeni na sajtu Komisije za HOV.

Uporedivost

Uporedne informacije se zahtijevaju:

-za sve iznose koji su dati u finansijskim izvještajima tekućeg perioda

-za narativne i opisne informacije, kada je to relevantno za razumijevanje finansijskih izvještaja za tekući perioda

Preduzeće prezentuje izvještaje o finansijskoj poziciji na:

- a) Kraju tekućeg perioda
- b) Kraju prethodnog perioda (koji je isti kao i početak tekućeg perioda) i
- c) Početak najranijeg uporednog perioda (u slučaju retrospektivnog prepravljanja stavki u finansijskim izvještajima)

primjer

- Zalihe (BS):6. 020.000€ (t.g.)12.020.000€(p.g.)
- Napomena:

r.b.	Vrsta zaliha	Tekuća godina	Prethodna godina
1.	Materijal za izradu	1.000.000	8.000.000
2.	Nedovršena proizvodnja	2.000.000	2.500.000
3.	Gotovi proizvodi	3.000.000	1.500.000
4.	Ostale zalihe	17.000	20.000

Dosljednost (konzistentnost) u prikazivanju

- Prikazivanje i klasifikovanje stavki u finansijskim izvještajima treba da bude dosljedno iz perioda u period, izuzev u slučajevima:
  - značajne promjene u poslovanju privrednog subjekta
  - kada promjene u prikazivanju nastaje u skladu sa zahtjevima nekog Standarda ili odgovarajućeg Tumačenja

Balance sheet

Income statement

FINANCIAL STATEMENTS

Cash flows

Equity

Izvještaj o finansijskoj poziciji/bilans stanja

Minimum koji zahtijeva MRS 1:

- Nekretnine, postrojenja i oprema;
- Investicione nekretnine;
- Nematerijalna imovina
- Finansijska sredstva sem potraživanja i nov. sredstava
- Biološka sredstva
- Zalihe
- Potraživanja iz poslovanja
- Gotovina i gotovinski ekvivalenti
- Ukupnu imovinu klasifikovanu kao imovinu koja se drži radi prodaje i imovinu uključenu u grupe za otuđivanje

Izvještaj o finansijskoj poziciji

Minimum koji zahtijeva MRS 1:

- Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze
- Rezervisanja
- Finansijske obaveze
- Tekuće poreske obaveze i sredstva
- Odložene poreske obaveze i sredstva
- Obaveze uključene u grupe za otuđivaje klasifikovane kao one koje se drže za prodaju
- Učešća bez prava kontrole, iskazana u okviru kapitala
- Emitovani kapital i rezerve koje se mogu pripisati vlasnicima matičnog preduzeća

Izvještaj o finansijskoj poziciji

- Preduzeće **prezentuje kratkoročnu ili dugoročnu imovinu ili obaveze** kao zasebne pozicije u izvještaju o finansijskoj poziciji, osim kada prezentacija na osnovu likvidnosti pruža informacije koje su pozdanije i relevantnije.

Kratkoročna i dugoročna sredstva i obaveze

Stavke klasifikovane kao **kratkoročne** su:

-**sredstva**, pored gotovine i gotovinskih ekvivalenata, za koja se očekuje da će biti realizovana, korišćene ili prodane ili **obaveze** koje se očekuje da će biti izmirene u normalnom poslovnom ciklusu entiteta;

- **Sredstva** koja se drže radi trgovanja ili koje se očekuju da će se realizovati; ili **obaveze** koje se očekuje da će se izmiriti u roku od dvanaest mjeseci nakon izvještajnog perioda.

- Poslovni ciklus entiteta jeste vremenski period između sticanja imovine i njene realizacije u gotovinu ili gotovinski ekvivalent. Ukoliko se ne može pouzdano utvrditi *pretpostavlja se da traje dvanaest mjeseci*.
- Obrtna imovina obuhvata obrtni dio stalnih finansijskih sredstava.

TREBA ZNATI:

- Preduzeće klasifikuje svoje finansijske obaveze **kao kratkoročne** kada dospijevaju za izmirenje u roku od dvanaest mjeseci poslije izvještajnog perioda, čak i ako je:
  - a) Prvobitni rok za njihovo izmirenje bio period duži od dvanaest mjeseci;
  - b) Ugovor o refinansiranju, ili reprogramu otplate duga, na dugoročnoj osnovi, istekao poslije izvještajnog perioda, a prije nego što su finansijskih izvještaji odobreni za objavljivanje
- Kada preduzeće prekrši obaveznu iz ugovora o dugoročnom kreditu, na kraju ili prije kraja izvještajnog perioda, zbog čega obaveza postaje plativa na zahtjev, ta obaveze se klasifikuje:
  - a) kao kratkoročna, čak i ako poslije kraja izvještajnog perioda a prije odobravanje finansijskih izvještaja za objavljivanje, povjerilac pristane da ne zahtijeva naplatu kao posljedicu ovakvog kršenja;
  - b) Kao dugoročna ako povjerilac do kraja izvještajnog perioda pristane da odobri grejs period koji se završava najmanje 12 mjeseci poslije izvještajnog perioda

Prosudživanje i procjene u MRS 1

- Procjena održivosti pretpostavke kontinuiranog poslovanja
- Prosudživanje u vezi relevantnosti bilansnih stavki
- Prosudživanje u vezi načina prikazivanja informacije u finansijskim izvještajima

Nedostaci Bilansa stanja/ Izvještaja o finansijskom položaju

- Veći broj stavki u bilansu stanja (sredstva i obaveze) su vrednovane u skladu sa principom istorijskog troška-
- veliki broj stavki u bilansu su rezultat procjene i/ili prosuđivanja
- U bilansu stanja nisu prikazane neke stavke koje su od značajne finansijske vrijednosti kompanije ali ih kompanije ne može objektivno procijentii.- znanje i vještine zaposlenih

Izvještaj o ukupnom rezultatu

- Preduzeće treba da prezentuje **sve stavke prihoda i rashoda priznate za taj period:**
  - - **u jednom izvještaju** o ukupnom rezultatu, ili
  - **u dva izvještaja**(jedan izvještaj koji prikazuje komponente dobitka ili gubitak (zasebnom bilansu uspjeha) i drugom izvještaju koji počinje sa dobitkom ili gubitkom i prikazuje komponente ukupnog ostalog rezultata

Izvještaj o ukupnom rezultatu

- **Minimum** po MRS 1:
  - Prihodi
  - Troškovi finansiranja
  - Udio u dobitku ili gubitku zavisnih preduzeća
  - Poreski rashode
  - Dobitak ili gubitak od prekinutih poslovanja utvrđenog poslije oporezivanja
  - Dobitak ili gubitak
  - Svaku komponentu ukupnog ostalog rezultata klasifikovanu po njenoj prirodi
  - Udio u ostalom ukupnom rezultatu zavisnih entiteta i zajedničkih poduhvata
  - Ukupni zbirni rezultat

Microsoft Excel
97-2003 Worksheet

Izvještaj o ukupnom rezultatu

- Preduzeće **ne prezentuje** nijednu stavku prihoda i rashoda kao vanrednu stavku, bilo u izvještaju o ukupnom rezultatu ili u zasebnom bilansu uspjeha, ili u napomenama
- Rashodi se prezentuju ili prema njihovoj prirodi ili njihovoj funkciji u okviru preduzeća, zavisnosti koja od njih obezbjeđuje pouzdanije i relevantnije informacije

Rashodi

Prema prirodi:

(finansijske institucije)

Troškovi sirovina i
potrošnog materijala

Troškovi primanja
zaposlenih

Troškovi amortizacije

Troškovi rentiranja i
ostali..

Prema funkciji:

(proizvođači i
trgovci)

-troškovi prodaje

-troškovi

distribucije

-administrativni

troškovi

Troškovi

istraživanja i

razvoja

Koristi Bilansa uspjeha / Izvještaja o ukupnom rezultatu

Koristi :

- Ocjena uspješnosti poslovanja preduzeća u prošlosti
- Obezbeđuje osnovu za predviđanje budućih performansi preduzeća
- Pomaže u procijeni rizika ili neizvjesnosti realizacije budućih novčanih tokova

Nedostaci Bilansa uspjeha / Izvještaja o ukupnom rezultatu

Nedostaci :

- Bilans uspjeha ne može da sadrži stavke koje preduzeće ne može pouzdano da vrednuje (promjena vrijednosti HOV, povećanje vrijednosti brenda kompanije i sl.)
- Stavke bilansa uspjeha su određene usvojenim računovodstvenim metodama (npr. Fifo vs. Metod prosječne cijene)
- Vrednovanje stavki uspjeha uključuje i prosuđivanje (npr. Procijena vijeka trajanja sredstva, procijena % naplativosti potraživanja)

Izvještaj o promjenama na kapitalu

- finansijski izvještaj kojim se prikazuju sve vrste poslovnih događaja koje su uticale na promjene finansijskog stanja kapitala.

Potreba za Izvještajem o promjeni kapitala:

- Iz bilansa stanja ne možemo zaključiti koje su vrste aktivnosti uticale na promjenu glavnice.
- Promjene na kapitalu mogu biti rezultat:
  - a) finansijskog rezultata koji potiče iz redovnog poslovanja (dobitka/gubitka)
  - b) razne kapitalne transakcije (zarade od ulaganja kapitala, povrati kapitalnih ulaganja)
  - c) direktne promjena na kapitalu (npr. zbog promjena računovodstvenih politika, zbog ispravaka grešaka),

Izvjestaj o promjenama na kapitalu

OPIS	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)	Ostali kapital (rn 309)	Neuplaće ni upisani kapital (grupa 31)	Emisiona premija (rn 320)	Rezerve (rn 321, 322)	Revaloriz acione rezerve (grupa 33)	Neraspor eđe na dobit (grupa 34)	Gubitak (grupa 35)	Otkuplje ne sopstven e akcije i udjeli (rn 237)	Ukupno (kol. 2+3+4+5+ 6+7+8-9- 10)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Stanje na dan 01.01. 2017. godi	993,483				2.453.933	71,362	974,225			4.493.003
Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika										
Korigovano početno stanje na dan 01.01. 2017. godine (r.br. 1+2)	993,483				2.453.933	71,362	974,225			4.493.003
Neto promjene u 2017. godini					46,816	1.250.202	389,93			1.686.948
Stanje na dan 31.12. 2017. godine (r.br. 3+4)	993,483				2.500.749	1.321.564	1.364.155			6.178,95
Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika							-17.291			-17.291
Korigovano početno stanje na dan 1.01.2018. godine (r.br. 5+6)	993,483				2.500.749	1.321.564	1.346.864			6.162.660
Neto promjene u 2018. godini	2.318.886				-2.272.584	-38.969	309.392			316.720
Stanje na dan 31.12. 2018. godine (r.br. 7+8)	3.312.369				228.160	1.282.595	1.656.256			6.479.380

Napomene

- Predstavljaju izvještaj koji daje dopunska objašnjenja bilansnih pozicija u cilju objašnjenja i razjašnjenja finansijske pozicije i uspješnosti poslovanja subjekta.
- sastavni dio finansijskih izvještaja, odnosno „fusnote“ finansijskih izvještaja opšte namjene
- **„Analitika“ bilansnih pozicija**

Napomene

- **Narativne napomene:**

-objašnjenja za primijenjene računovodstvene politike i politike upravljanja rizicima

- **Numeričke napomene:**

-struktura i iznosi zbirnih pozicija u bilansima

Napomene

MRS 1 (7.6) reguliše:

- Strukturu napomena
- Objelodanjivanje računovodstvenih politika
- Objelodanjivanje osnovnih izvora neizvjesnosti konkretnih procjena
- Objelodanjivanja u vezi sa kapitalom i
- Druga objelodanjivanja

Šta napomene sadrže: struktura

napomena

Napomene treba da budu u svrhu ostvarivanja cilja finansijskih izvještaja

- Napomene treba da:

- pruže informacije **o osnovama za pripremanje finansijskih izvještaja** (Izjava o usaglašavanju sa MRS/MSFI, zakonski propisi itd) i o specifičnim računovodstvenim politikama koje su odabrane i primjenjene na značajne poslovne promjene i događaje (kratak pregled značajanih računovodstvenih politika);
- **sadrže informacije koje zahtijevaju Standardi i Tumačenja** a nisu prikazane u nekim od obrazaca finansijskih izvještaja (npr. potencijalne obaveze , nepriznate ugovorene obaveze itd);
- **pruže dodatne informacije** koje nisu prikazane u finansijskim izvještajima a relevantne su za njihovo razumijevanje (npr. nefinansijsko objelodanjivanje- ciljevi i politike za upravljanje rizicima poslovanja)

Osnovni principi za sastavljanje Napomena (MRS 1)

- Sistematičnost stavki prilikom prikazivanja
- Uporedivost podataka u napomenama
- Materijalni značaj podataka
- Grupisanje stavki prilikom objelodanjivanja

Redosljed izlaganja sadržaja napomena:

1. Opšte informacije o pravnom licu (sjedište, pravna forma, opis prirode poslovanja i glavnih aktivnosti, podatke o vlasnicima, o broju zaposlenih u toku godine);
2. Informaciju o usaglašenosti sa nacionalnim propisima i profesionalnom regulativom
3. Informaciju o korekciji početnog stanja po osnovu greške i promjene računovodstvene politike
4. Informaciju o primijenjenim osnovama za vrednovanje pozicija u pripremi finansijskih izvještaja
5. Informaciju o računovodstvenim politikama, koje su odabrane i primijenjene na značajne poslovne promjene i događaje
6. Informacije koje nisu kvalifikovane za priznavanje u drugim djelovima godišnjeg izvjetšaja a značajne su za ocjenu finansijskog položaja i uspješnost poslovanja pravnih lica

Najčešće greške kod objelodanjivanja

- U objelodanjivanju rač. politikama **nisu definisani kriterijumi za priznavanje, naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja, osnove za priznavanje i mjerenje gubitka zbog obezvrjeđivanja sredstava**
- Nisu date informacije o zalagama i hipotekama uspostavljenim na imovini pravnog lica i informacije o posjedu nekretnina za koje nije izvršen upis prava svojine u javne knjige.
- Nisu objelodanjene **informacije o usaglašenom iznosu potraživanja i obaveza ili objelodanjena je samo informacija da je sprovedeno usaglašavanje, ali ne procenat usaglašenosti**
- Nije objelodanjena informacija o **postojanju razlika u visini osnovnog kapitala iskazanog u poslovnim i javnim knjigama**

Ostali izvještaji

- Izvještaj menadžmenta ,
- Izvještaj o korporativnom upravljanju
- Izvještaj o zaštiti životne sredine

Cilj ovih izvještaja je da omoguće razumijevanje:

- veze između tekućih poslovnih aktivnosti i faktora koji utiču na kreiranje dugoročno održivih vrijednosti kompanije
- osnovne indikatore na kojima se zasniva vizija menadžmenta o budućim pravcima upravljanja i kreiranja vrijednosti kompanije;
- uticaj kompanije ne samo na pojedinca već i na neposrednu okolinu i globalni ekosistem

Izvještaj menadžmenta

- Kratak opis poslovni aktivnosti i organizacione strukture pravnog lica
- Istinit prikaz razvoja, analizu finansijskog položaja i rezultate, uključujući finansijske i nefinansijske pokazatelje primjerene za određenu vrstu poslovne aktivnosti, kao i informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela
- Informacije o ulaganjima u životnu sredinu, budući razvoj, ljudski kapital
- Informacija o otkupu sopstvenih akcija
- Podaci o rizicima i načinom upravljanja tim rizicima

- <https://report2016.munich-airport.com/services/key-figure-analyser.html>

MRS Periodično finansijsko izvještavanje-34

MRS 34

Cilj:

- da propiše minimum sadržaja finansijskog izvještavanja određenog perioda i
- da propiše načela za priznavanje i odmjeravanje potpunih ili skraćenih izvještaja u toku godine (princip značajnosti)

MRS 34

Djelokrug: primijenjuje se kada se od privrednog društva (pravnog lica) **zahtijeva ili ono izabere** da objavljuje periodične finansijske izvještaje u saglasnosti sa Msfi.

Ovim standardom nije određeno koja pravna lica, koliko često i koliko ubrzo poslije kraja obračunskog perioda, u međuvremenu, bi trebala da objave periodične finansijske izvještaje

MRS 34

Definicija:

Periodični finansijski izvještaj je finansijski izvještaj koji sadrži bilo potpuni skup finansijskih izvještaja ili skup skraćenih finansijskih izvještaja za međuperiod.

MRS 34

Periodični finansijski izvještaji su “usresređeni na nove aktivnosti, događaje i okolnosti i ne ponavlja informacije koje su već prikazane”.

Princip značajnosti: značajnost se procijenjuje povezano sa finansijskim podacima za period u međuvremenu, a ne predviđenim godišnjim podacima

MRS 34

- Minimum informacija koje bi pravno lice trebalo da obuhvati periodičnim finansijskim izvještajima odnosi se na *informacije ili događaje koji su uticali na rezultat u određenom obračunskom periodu, ili su značajne za finansijske izvještaje.*

MRS 34-Crna Gora

Prilikom sastavljanja periodičnih fin.izvještaja ne zaključuju se poslovne knjige i pravna lica nisu u obavezi da vrše popis imovine i obaveza.

MRS 34

- Skup sažetih finansijskih izvještaja koji se objavljuju u periodičnom fin. Izvještavanj čini :

Sažeti bilans stanja

Sažeti bilans uspjeha

Sažeti izvještaj u kome su prikazane ili sve promjene u sopstvenom kapitalu ili promjene na kapitalu osim onih koje proističu iz novih uplata vlasnika ili isplata vlasnicima i po osnovu raspodjele vlasnicima.

Sažeti bilans tokova gotovine

Izabrane napomene sa objašnjenjima

MRS 34

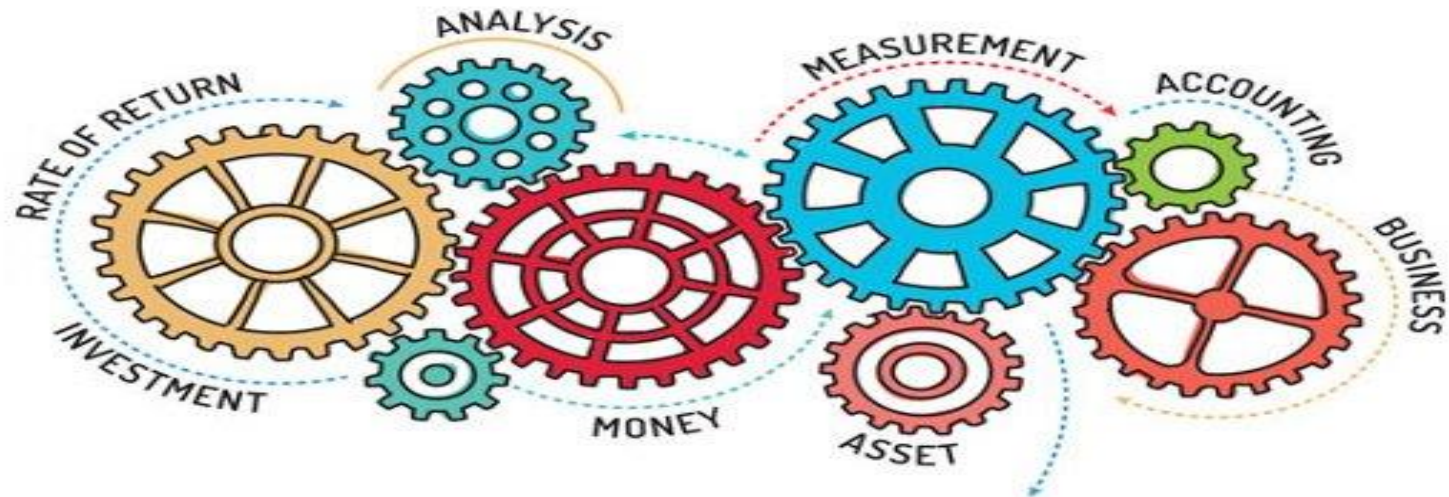
- Periodi za prezentiranje periodičnih finansijskih izvještaja:
jednomjesečni,
tromjesečni,
polugodišnji
- *Primjer šestomjesečnog finansijskog izvještaja*

<i>Finansijski Izvještaji</i>	<i>Periodični izvještaji za pola godine</i>	<i>Uporedni podaci za prethodni period</i>
Bilans stanja na dan	Stanje na dan 30.06.2009.	Stanje na dan <u>31.12.2008.</u>
Bilans uspjeha	Za period od 01.01 do 30.06.2009.	Za period od 01.01. do <u>30.06. 2008</u>
Izvještaj o novčanim tokovima	Za period od 01.01. do 30.06. 2009.	Za period od 01.01. do <u>30.06.2008.</u>
Izvještaj o promjenama na kapitalu	Za period od 01.01 do 30.06. 2009	Za period od 01.01. do <u>30.06.2008.</u>

MRS 34

- Priznavanje i mjerenje elemenata:
  - preduzeće primjenjuje iste računovodstvene politike koje se primjenjuju i za godišnje fin. izvještaje kako **“učestalost izvještavanja entiteta ne bi uticala na mjerenje njegovih godišnjih rezultata”**.

MRS 7: Izvještaj o novčanim tokovima

MRS 7

Cilj: pružiti informacije o istorijskim promjenama novca i novčanih ekvivalenata entiteta tokom izvještajnog perioda iz operativnih, investicionih i finansijskih aktivnosti.

Svrha: propisuje **principe i smjernice** za pripremu i prezentiranje novčanih tokova entiteta iz **poslovnih aktivnosti, investicionih aktivnosti i finansijskih aktivnosti** za izvještajni period.

I
**POSITIVE
CASH FLOW**

Novčani vs. Nenovčani tokovi

- **Novčani tokovi** predstavljaju prilive i odlive gotovine i gotovinski ekvivalenata.
- **Nenovčani tokovi:**
- Transakcije investiranja i finansiranja koje ne zahtijevaju korištenje novca ili novčanih ekvivalenata isključuju se iz Izvještaja o novčanim tokovima. Takve transakcije se objavljuju na drugim mjestima u finansijskim izvještajima na način koji pruža sve relevantne informacije o ovim aktivnostima investiranja i finansiranja.

Računovodstvena jednakost

- $S=K+O$
- $NS+NNS=K+O$
- $NS=K+O-NNS$ ILI $K+(P-R)+O-NNS$
- $\Delta NS= \Delta K+\Delta (P-R)+ \Delta O-\Delta NNS$

Novčana sredstva
(NS)

Nenovčana
sredstva (NNS)

Koliko iznosi
promjena u =
novčanim
sredstvima?

Sta je izazvalo tu promjenu ?

Način prikazivanja tokova

- MRS 7 zahtijeva da tokovi gotovine budu klasifikovani prema **poslovnim** aktivnostima, **investicionim** aktivnostima i aktivnostima **finansiranja**

prilivi

OPERATIVNE AKTIVNOSTI:

-Od prodaje robe i usluga i primljeni avansi
-primljene kamate
(dividende), od autorskih honorara

INVESTICIONE AKTIVNOSTI:

-prodaja dugoročne imovine/dugoročnih HOV drugih pravnih lica
-uzimanje zajma od drugih kompanija;
-naplata dividendi,
-vraćanje datih avansa

FINANSIJSKE AKTIVNOSTI:

- Emitovanje vlasničkih ili dužničkih HOV
- uzimanje kratkoročnih i dugoročnih kredita

NOVAC

OPERATIVNE AKTIVNOSTI:

Plaćanje robe i usluga dobavljačima i dati avansi
Kupovina za gotovo
Za plaćanje zarada,
Za plaćanje poreza
Za **plaćanje kamata**

INVESTICIONE AKTIVNOSTI:

-kupovina dugoročne imovine
-kupovina dugoročnih HOV drugih pravnih lica
- davanje zajmova, davanje avansa

FINANSIJSKE AKTIVNOSTI:

otkup sopstvenih akcija
Za otplatu duga po osnovu kredita i ostalih obaveza
Za isplatu dividendi

odlivi

MRS7 dozvoljava da se **novčani tokovi iz operativnih aktivnosti prezentuju na dva načina:**

- **Direktni metod:** tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti se obračunavaju tako što se od priliva oduzimaju odlivi gotovine, tj. samo gotovinski dio svake stavke u BU se uzima u obzir. Ovaj metod daje jasnu sliku odakle kompanija dobija novac i kako ga troši (SAD).
- **Indirektni metod:** tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti obračunavaju se tako što se neto dobiti ili gubitak usklađuje na osnovu nastanka poslovnog događaja da bi se izdvojili gotovinski prilivi i odlivi. Indirektni metod daje informacije kako novčani tok odstupa od neto dobiti (Evropa)

Direktni metod

- Zasniva se na prevođenju (korekciji) prihoda i rashoda (obracunskih tokova) iskazanih u bilansu uspjeha , na prilive i odlive novca iz poslovnih aktivnosti.
- Osnov za korekciju pojedinih bilansno iskazanih prihoda i rashoda čine promjene na korespodentnim pozicijama obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza

Direktni metod

Promjene tekuće aktive ili pasive	Uticaj na gotovinu	Način korekcije na obračunske tokove
Povećanje obrtnih sredstava sem gotovine		Oduzeti od prihoda ili dodati rashodima
Smanjenje obrtnih sredstava sem gotovine		Dodati приходima ili oduzeti od rashoda
Povećanje kratkoročnih obaveza		Dodati приходima ili oduzeti od rashoda
Smanjenje kratkoročnih obaveza		Oduzeti od prihoda ili dodati rashodima

Indirektni metod

- Polazi od neto ili akumuliranog dobitka kome se dodaju rashodi iz BU koji ne zahtijevaju izdavanje gotovine (amortizacija) i ostale stavke koje pripadaju investicionim I finansijskim aktivnostima

Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti

Novčani tok iz operativnih aktivnosti	2016
Neto dobit	XXXX
Korigovanje za dobijanje neto novčanih tokova	
Amortizacija	+
Negativne (Pozitivne) kursne razlike	+ (-)
Dobici (gubici) od prodaje	-(+)
Rashodi kamata	-
Povećanje potraživanja od kupaca i druga potraživanja	-
Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)
Smanjenje (povećanje) dobavljača	- (+)
Gotovina ostvarena poslovanjem	XXX
Plaćene kamate	-
Plaćeni porez na dobitak	-
NETO GOTOVINA IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	YYYYY

Sva povećanja obrtnih sredstava na kraju perioda u odnosu na početak i sva smanjenja kratkoročnih obaveza ukazuju na upotrebu gotovine i indirektno smanjuju neto gotovinski tok.

Promjene tekuće aktive ili pasive	Uticaj na gotovinu	Način korekcije neto dobitka
Povećanje obrtnih sredstava sem gotovine	↓	Oduzeti od neto dobitka
Smanjenje obrtnih sredstava sem gotovine	↑	Dodati neto dobitku
Povećanje kratkoročnih obaveza bez kratkoročnih kredita	↑	Dodati neto dobitku
Smanjenje kratkoročnih obaveza bez kratkoročnih kredita	↓	Oduzeti od neto dobitka

- Novčani tokovi iz investicionih i finansijskih aktivnosti se uvijek prikazuju po direktnoj metodi

Izvještaj o novčanim tokovima

- Šta čitaju investitori?

-Koliko je kompanija uspješna u generisanju neto novčanih tokova iz operativnih aktivnosti?

-Kakav je trend neto novčanih tokova iz operativnih aktivnosti?

-Koji su ključni razlozi pozitivnog ili negativnog trenda iz operativne aktivnosti?

Investitori i ostali korisnici mogu, takođe, da:

- procjene promjena u neto imovini subjekta i finansijskoj strukturi

(likvidnosti i solventnosti),

-razvijaju modele za procjenu i upoređivanje sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova različitih preduzeća.

KOEFICIJENTI

LIKVIDNOST

neto novčani tokovi iz operativne aktivnosti /prosječne **tekuće** obaveze

(1)neto novčani tokovi iz operativne aktivnosti /prosječne **ukupne**

obaveze
FINANSIJSKA FLEKSIBILNOST

(2)Slobodni novčani tok= neto novčani tokovi iz operativnih aktivnosti –kapitalni izdaci -dividenda

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

SITUACIJE	(1)	(2) NOVE	(3)	(4) ZRELE	(5)	(6)	(7)	(8)
NOVČANI TOK IZ OPERATIVNE AKTIVNOSTI	+	+	+	+	-	-	-	-
NOVČANI TOK IZ INVESTICIONE AKTIVNOSTI	+	-	+	-	+	-	+	-
NOVČANI TOK IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI	+	+	-	-	+	+	-	-

STABILNE ILI RASTUĆE KOMPANIJE KONTINUIRANO INVESTIRAJU (NEGATIVNI NOV. TOK IZ INVESTICIONIH AKTIVNOSTI). Npr: STARBUCKS (2002 I 2003) a za situaciju 4 primjer bi bila kompanija Microsoft posljednjih 10 godina, kao zrela kompanija koja imaju dovoljno novca iz operativnih aktivnosti da obezbijde rast i plaćanje dugova

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

SITUACIJE	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
NOVČANI TOK IZ OPERATIVNE AKTIVNOSTI	+	+	+	+	-	-	-	-
NOVČANI TOK IZ INVESTICIONE AKTIVNOSTI	+	-	+	-	+	-	+	-
NOVČANI TOK IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI	+	+	-	-	+	+	-	-

Mlade i rastuće kompanije koje nisu dovoljno generisale pozitivnog novčanog toka iz operativne aktivnosti zadovoljavaju relaciju 6 i 8. Mnoge farmaceutske ili biotehničke kompanije su ovoj situaciju dok njihovo proizvod ne počne generisati novac.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

SITUACIJE	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
NOVČANI TOK IZ OPERATIVNE AKTIVNOSTI	+	+	+	+	-	-	-	-
NOVČANI TOK IZ INVESTICIONE AKTIVNOSTI	+	-	+	-	+	-	+	-
NOVČANI TOK IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI	+	+	-	-	+	+	-	-

Ove situacije prikazu kompanije čiji rast se smanjuje tj. Koje obezbjeđuju novac iz prodaje ili rashodovanja imovine i gledano uopšte ovo nije najpoželjnija situacija.

Situacija 7: upućuje da kompanija prodaje imovinu da bi platila obaveze zato što se iz operativnih aktivnosti ne obezbijeduje dovoljno novca;

Situacija 5: upućuje da kompanija prodaje imovinu i povećava kapital da bi obezbijdeila novac za obavljanje redovnih aktivnosti;

Situacija 3: upućuje da se generisani novac od prodaje navise troši za otplatu duga

Situacija 1: uprkost pozitivnom novčanom toku iz operativnih aktinovsti preduzeće prodaje imovinu ?

Finansijsko modeliranje

- <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/modeling/link-the-3-financial-statements-cfi-webinar/>

Analiza trenda u kretanju poslovnog dobitka i novčanog toka

- Dugoročno posmatrano nije održiva situacija u kojoj dobitak stalno raste, a novčani tok stagnira.

1. Očekivano je da će nakon rasta dobitka uslijediti pre ili kasnije rast novčanog dobitka iz poslovanja
2. Ako je novčani tok iz poslovanja veći od poslovnog dobitka realno je očekivati rast poslovnog dobitka u narednom periodu u suprotnom povećanje novčanog dobitka će prestati .

Stabilan odnos između ovih veličina odrazava zdravu finansijsku situaciju

Nedostaci:

- ‘FASB rules produce financial statements that virtually no one understands’ (the CEOs of the six largest accounting firms, 2006). . . ‘
- ‘Some disclosure requirements are no longer necessary ... there is a growing concern about disclosure overload ... disclosure should benefit from a broader principles-based approach’ (SEC 2014). . . ‘The lack of transparency in financial reporting – especially when it occurs in financial institutions – creates a vicious cycle, with implications for investors’ trust and their willingness to invest’ (CFA Institute 2013). 466 B. Lev .
- ‘Most elements of goodwill are highly uncertain and subjective and they often turn out to be illusory’ (Hoogervorst, IASB Chairman 2012).
- And my all-time favourite, from the CFO of a large public US company: . . . ‘My investors don’t understand the accounting, nor do they care’ (Private communication)